

Kathisma 18.

Žalm 119. (nově 120.)

Píseň stupňová

K Hospodinu v soužení svém jsem volal, a On mne vyslyšel. Hospodine, vysvoboď moji duši od rtů nespravedlivých i od jazyka lstivého. Co ti přinese nebo co tě stihne za jazyk lstivý? Střely naostřené (bojovníka) silného s uhlím řeřavým¹. Běda mně, neboť dlouží se doba mého vyhnanství, usadil jsem se v sídlech² kedařenských³. Dlouho je zde duše moje cizincem⁴; s těmi, kteří nenávidí pokoj, žil jsem v míru. Když jsem pak s nimi hovořil, oni mne bezdůvodně napadali.

Žalm 120. (nově 121.)

Píseň stupňová

P ozdvihuji oči své k horám⁵, odkudž přijde pomoc má. Pomoc má jest od Hospodina, který učinil nebe i zemi. Nedopustí, aby zakolísala noha tvá, (neboť) nezdřímne Ochránce tvůj.⁶ Hle, nezdřímne, aniž bude spát Ochránce Israele. Hospodin tě opatruje, Hospodin je tvá zástita po pravici tvé. Za dne tě Slunce nesežehne, ani (ti neublíží) Luna v noci. Hospodin tě střeží od všelikého zla; duši tvou střeží Hospodin. Hospodin ochrání tvé vycházení i vycházení, od nyní až na věky.

Žalm 121. (nově 122.)

Píseň stupňová

V eselil jsem se, když mi řekl: Do domu Hospodinova půjdeme. A již stojí nohy naše v síních⁷ tvých, Jerusaleme. Jerusalem je vzdělán na podobu města, jehož domy jsou spojeny v jeden celek⁸. Tam⁹ totiž vstupují

-
- 1) *Dosl.: pustošivé uhlí; uhlí požáru; myslí se doutnajících uhlíky, které se snadno změni v požár.*
 - 2) *Stanech*
 - 3) *Dle syna Izmaelova (Gen 25,13)*
 - 4) *Křesťanští asketové tím rozumějí tento pozemský život.*
 - 5) *Dle Zlatoušitého jsou horami mtněna nebesa.*
 - 6) *Každý přestupek člověka je znám Bohu, Ochránce jeho (sv. Athanasios, Zlatouš, bl. Theodoret).*
 - 7) *Nádvorích, náměstích*
 - 8) *Domy, které naplňují město, jsou spojeny dohromady – vytvářejí jakoby jednu budovu. Tímto*

pokolení, pokolení Hospodinova, dle zjevení¹⁰ Israele¹¹, chválit jméno Hospodinovo. Tam postaveny jsou stolce soudné, trůny v domě Davidově¹². Tedy prostě za pokoj pro Jerusalem a za hojnost tém, kdo jej milují ! Budíž pokoj v tvrzí¹³ tvé a blahobyť v palácích¹⁴ tvých ! Kvůli bratřím svým a bližním svým přátelům budu pokoj.¹⁵ Pro dům Hospodina Boha našeho usilovat budu o dobro pro tebe.

Žalm 122. (nově 123.)

Píseň stupňová

K tobě pozdvihuji oči své, jenž na nebesích přebýváš. Hle, jako oči sluhů (upřeny jsou) na ruce pánů svých, jako oči služebnice na ruce paní své, tak zraky naše k Hospodinu, Bohu našemu, dokud se neslituje nad námi. Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi, neboť přesyceeni jsme potupou. Zcela je již naplněna duše naše posměchem blahobytných¹⁶ a pohrdáním pyšných.¹⁷

Žalm 123. (nově 124.)

Kdyby Hospodin s námi¹⁸ nebyl — nechť nyní dí Israel — vždyť kdyby Hospodin s námi nebyl, když lid povstal proti nám, zaživa by nás tehdy zhltili¹⁹; když vzplál hněv jejich na nás, tehdy by nás voda zatopila. Leč prošla proudem (vody) duše naše. Duše naše přešla přes valící se vody²⁰ nespoutané. Blahoslaven Hospodin, který nás nevydal za kořist zubům jejich ! Duše naše vyvázla — jako ptáče z osidla lovců; síť se protrhla a my jsme vysvobozeni ! Pomoc naše je ve jménu Hospodinově, který učinil nebe i zemi.

Sláva ...

je popsáno obnovení a znovupostavení (zaplněnost domy) Jerusalema po babylonském zajetí.

- 9) *Ti, do chrámu*
- 10) *Svědectví*
- 11) *Ti, dle zákona o návštěvě svatyně všemi Israelity třikrát do roka.*
- 12) *Nejvyšší soud pro všechny židy.*
- 13) *Dosl. v síle, v mocnosti. Myslí se za hradbami Jerusalema.*
- 14) *Nebo: ve věžích; jinak: ve sloupových stínách. Myslí se královské komnaty (Theodoret), možná všechny lepší domy s hradbami a věžemi, obydlené bohatšími lidmi.*
- 15) *Říkajíť budu: „(Ať je) pokoj!“*
- 16) *Boháčů*
- 17) *LXX ř.: „Ať je hanba boháčům a ponižení jsou pyšní!“ – tj. Babyloňané (Theodoret).*
- 18) *V nás, mezi námi; tak i dále*
- 19) *Spolklí*
- 20) *Vodou se myslí bouře nepřátelského útoku (Theodoret) a možná i celé období obou židovských zajetí.*

Žalm 124. (nově 125.)

Píseň stupňová

Kdož doufají v Hospodina, jsou jako hora Sion; nepohne se na věky, kdo žije v Jerusalemě. Hory jsou kolem něj²¹, Hospodin je okolo lidu svého, od nyní až na věky. Neboť neponechá Hospodin žezlo hříšníků nad údělem²² spravedlivých, aby snad nevztáhli spravedliví k nepravostem rukou svých. Dobře čin²³, Hospodine, lidem dobrým a těm, kteří jsou srdce upřímného²⁴. Avšak ty, kteří se odklonili k chytráctví²⁵ potrestá²⁶ Hospodin s těmi, kteří páší nepravosti; pokoj Izraeli !

Žalm 125. (nově 126.)

Píseň stupňová

Když Hospodin navrátil zajatce sionské, jak jsme se radovali²⁷! Tehdy naplnila se veselím ústa naše a jazyk náš jásal; tehdy se říkalo mezi národy²⁸. »Veliké věci s nimi učinil Hospodin!« Veliké věci s námi učinil Hospodin, (proto) jsme se radovali. Navrať, Hospodine, naše zajaté, (přiveď je) jako dešťový přival (hnaný) jižním větrem.²⁹ Ti, kdo sejí se slzami, s veselím budou žnouti³⁰. Chodí, jdouce s pláčem, rozsevajíce semena svá; (potom) však vrátivše se, přijdou radostně sbírat snopy své.³¹

Žalm 126. (nově 127.)

Píseň stupňová (Šalomounova)

Nestaví-li dům Hospodin, marně se namáhají stavitelé; nechrání-li město Hospodin, marně bdí stráž. Nadarmo vstáváte časně z rána; vstanete po (nočním) vysedávání a jíte chléb trápení³², zatímco svým milovaným dopřává (Bůh) spánku.³³ Hle, dědictvím Hospodinovým jsou

21) Tj. kolem Jerusalema

22) Losem

23) Oblaž, prokaž dobro, zjeď dobré

24) ...Hospodine, těm, kteří jsou srdce dobrého a spravedlivého

25) *Dosl.: kroucení, křivení, ovijení, hádanky. Podle Theodoreta se myslí: chytráctví, mazanost;*

tj. myslí se: lidé lstiví, obojetní. Další možnost: k nemravnosti, prostopášnosti, zvrhlosti

26) *Dosl.: odvede (myslí se – přivešť k soudu). Takoví lidé najdou konec, který jim odpovídá (Theodoret); budou odvedeni na místo muk.*

27) *Dosl. jak jsme byli utěšeni; byli jsme jako ve vytržení, jako ve snu*

28) *Pohany*

29) *Kvůli množství lidu a shromážděnosti připodobňuje prorok židy k bouřícímu dešti, přívahu deště, hnanému jižním větrem (Theodoret).*

30) *Nabízí se chápat: Kdo sejí slzy, budou sklízet radost*

31) *Odeházeli do babylonského zajetí se slzami, ale navraceli se s radostí, poznavše prospěšnost zajetí (Zlatoúst a dal.)*

32) *Nemoci, starosti*

synové, odměnou (Jeho) je plod lúna. Čím jsou střely v ruce silného (bojovníka), tím jsou synové vyhnanců³⁴. Blažený ten, jenž skrže ně spínil přání své³⁵; nebude zahanben, když se přít budou v bráně s nepřáteli svými³⁶.

Žalm 127. (nově 128.)

Píseň stupňová

Blahoslaven každý, kdo se bojí Hospodina a chodí po cestách Jeho. Z práce rukou svých živiti se budeš³⁷, blahoslaven budeš a dobře se ti povede. Manželka tvá (bude) jako réva plodná (pnoucí se) po stěnách domu tvého; synové tví jako výhonky³⁸ olivové okolo stolu tvého. Hle, takové požehnání bude mít muž³⁹ bojící se Hospodina! Požehná ti Hospodin se Sionu a budeš vidět blaha Jerusalema po všechny dny života svého. Spatříš syny synů svých. Pokoj Izraeli !

Žalm 128. (nově 129.)

Často mne napadali od mladosti mé, ať teď řekne Izrael; mnohokrát na mne dotírali již od mladosti mé, avšak nepřemohli mne. Po hřbetě mi „tančili“ hříšníci⁴⁰, rozmnožující nepravosti své. Hospodin je spravedlivý — sňal šije hříšníků. Ať se zastydí a zpět vrátí všichni, kdo nenávidí Sion! Nechť jsou jako tráva na zdech⁴¹, která usychá dříve, než bývá vytržena. Ten, kdo ji trhá, ruce si nenaplní, ani náruč svou, kdo sbírá snopy. A neřekne jim⁴² kolemjducí: »Požehnání Hospodinovo na vás ! Žehnáme vám ve jménu Páně!⁴³

Sláva ...

33) *Bez Boží pomoci je všechna usilovaná práce a námaha zbytečná, bez odpočinku, neúspěšná; s Boží pomocí však bývá vše úspěšné a bez zvláštní námahy (Theodorēt, Zlatotúst).*

34) *Tj. do zajetí odvedení židé budou mít silné potomstvo (Athanasij, Theodorēt, Zlatotúst). Jiná verze: synové z mládých let.*

35) *Přáním se myslí stavba chrámu a města, osvobození od válek, mnohodětnost a další dary Boží; tedy všechna dobrá přání.*

36) *Tj. směle a nebojácně se v branách města synové postávají nepřátelům, kteří do něj nevstoupí. Bezprostředním pokračováním je žalm následující.*

37) *Dosl.: práci budeš jíst*

38) *Ratolesti; jinak: sazenice*

39) *Člověk*

40) *Dosl.: na mém hřbetě štipali dříví, tloukli, sekali; používali mne jako tažné zvíře — s židy orali (viz obraz u Ozeáš: Efraíma zapřáhnou, Juda bude orat, Jákob bude vláčet; Oz 10, 11).*

41) *Na střese*

42) *Tedy těm, kdo sbírají trávu.*

43) *Nepřátelé Izraele takto beze stop zahynou, aniž by u kohokoli vyvolali soustrast, soucít a tím méně požehnání a přání dobra. Tak pravili i proroci. Sof 2, 15; Naum 3, 19; Is 14, 7.*

Žalm 129. (nově 130.)

Píseň stupňová

Zhlubin⁴⁴ volám k tobě, Hospodine, Hospodine, vyslyš volání mé. Kéž bude tvé ucho naslouchat⁴⁵ hlasu modlitby mé. Budeš-li nepravosti mítí na zřeteli, Hospodine, Hospodine, kdož obstojí⁴⁶? U tebe však je očistění.⁴⁷ Pro Jméno⁴⁸ tvé, Hospodine, čekal⁴⁹ jsem na tebe, očekává duše má na tvé slovo; doufá duše má v Hospodina. Od stráže⁵⁰ jitrní až do noci, od stráže jitrní nechť doufá Israel v Hospodina. Neboť u Hospodina je milost⁵¹ a hojná je u Ného spása⁵²; On vysvobodí⁵³ Israele ze všech jeho nepravostí.⁵⁴

Žalm 130. (nově 131.)

Píseň stupňová

Hospodine, nepovyšuje se srdce mé, aniž mám povýšený pohled; neženu se za věcmi velikými⁵⁵, ani za divy převyšujícími moje postavení⁵⁶. I když jsem nesmýšlel pokorně, přece jsem povznesl duši svou (k tobě)⁵⁷ – jako kojence do náruče matky jeho⁵⁸, vlídně přijmi duši mou⁵⁹ Ať doufá Israel v Hospodina, od nyní až na věky!

Žalm 131. (nově 132.)

Píseň stupňová

Rozpomeň se, Hospodine, na Davida a (veškerou) jeho mírnost⁶⁰; neboť připsahal Hospodinu, slib učiml Bohu Jákobovu. Nevstoupím do příbytku domu svého, neulehnu na své lože; nedopřeji spánku očím svým ani

44) *Myslí se: z hloubi srdce (tak to chápe bl. Theodoret a dal.)*

45) *Dosl.: Kéž jsou tvé uši vnímavé...*

46) *Na tvém spravedlivém soudu (Zlatouš)*

47) *Neboť u tebe je (pouze) očistění. (Kvůli tvému bezměrnému milosrdenství, ale ne kvůli vševědčnosti a spravedlivosti může být člověk očistěn od hříchů.)*

48) *„Kvůli nanejvýš ctnému jménu podstupuje zápas“ (sv. Athanasij).*

49) *Trpěl, vytrval, zkoušel jsem pro tebe*

50) *Hlídky*

51) *Milosrdenství, odpuštění*

52) *Záchrana, vysvobození, vykoupení*

53) *Ochrání*

54) *Zachránil Israel před všemi jeho nepravostmi.*

55) *Neustoupil jsem do toho, co je veliké.*

56) *„Znám svoji míru a nepodnikám, co převyšuje maji hodnost“ (Theodoret).*

57) *Myslí se modlitba k Bohu.*

58) *Jinak: jak (shovívavě staví se) ke kojenci matka jeho, tak odplácěj duši mé.*

59) *Ti, netrestej ji podle přísné spravedlnosti, ale postupuj se mnou podle materské lásky, ke kojenskému dítěti (Theodoret, Athanasij, Zlatouš).*

60) *Tichost; jakožto symbol zbožnosti a Bohupřijemnosti. Ž 146, 6; 149, 4; Ž 66, 2. Zlatouš.*

zdřímnutí svým víčkům ani spočinutí spánkům svým, dokud nenaleznu místo Hospodinu, příbytek Bohu Jákobovu. Hle, slyšeli jsme, že je⁶¹ v Efra-
té⁶², našli jsme jej v kraji doubrav⁶³.⁶⁴ Vstupme do příbytků jeho, pokloňme
se místu, kde stály nohy jeho. Povstaň, Hospodine, (přijď) na místo spoči-
nutí tvého⁶⁵, ty i archa⁶⁶ svatyně⁶⁷ tvé.⁶⁸ Kněží tvoji obléknou se ve spra-
vedlnost⁶⁹ a svatí⁷⁰ tvoji se budou radovat. Pro Davida, služebníka tvého,
neodvracej (se od) tváře pomazaného svého. Přísahal Hospodin Davidu
v pravdě své a nevezme ji zpět. Toho, kdo vzejde z beder tvých, dosadím na
tvůj trůn. Dodrží-li synové tvoji smlouvu mou a tato zjevení má, jimž je
si Hospodin Sion, vybral si jej za sídlo své. Zde je místo odpočínutí⁷¹ mého
na věky věkův, zde přebývati budu, neboť tady se mi zalíbilo. Pokrm⁷² jeho
rozmnožím a požeňnám⁷³, jeho chudé nasytím chleby. Jeho kněze⁷⁴ obléknu
do spásy⁷⁵ a svatí⁷⁶ jeho jásatí budou s radostí. Zde dám vypučet rohu
Davidovu⁷⁷, připravil jsem svíci⁷⁸ pomazanému⁷⁹ svému⁸⁰. Neprátele jeho
obléknou v hanbu, leč na něm rozkvetě⁸¹ svatost⁸² má.⁸³

61) Vztahuje se buď k onomu „příbytku“ (podle hebr.) nebo k níže uvedenému „pokojí“ (podle ř.).

62) V Eufraťtu. Vykladači zde rozumějí Betlém eufraťtský, kde se měl podle proroců i (Mich 5,2) narodit Spasitel. V souladu s tím viděli sv. Cyrill Alex., Theodoret, Athanasij, Eusebij Ces. v tomto žalmu proroců i o Matce Boží a Spasiteli, který se z ní narodil v Betlémě Mat 2,6–7).

63) Na nivách s dubíni, pláních s dubinami

64) Jeskyně – chlév, kde se narodil Kristus; sv. Athanasij, Prorok Avvakum hovořil, podle vysvětlení Otců, o narození Krista na hoře „zastíněné houštin“ – tj. pokryté hustým lesem (Avvakum 3,3 8–9).

65) CSI.: (vejdi) v odpočínutí své

66) Schrána

67) Svátosti, posvěcení, ř. „agiasmatos“

68) Podle 2.Par 6,41 – tato slova pronesl Šalomoun při posvěcování chrámu. Žalmista prosí Boha, aby přebýval v chrámu a budoucnou se zjevil v Betlémě s Boží Matkou a v betlémských jeslích spočinul. Při pravoslavných bohoslužbách se tento verš používá při bohorodičných svátcích.

69) Odějí se spravedlností

70) Ctihodní

71) Místo pokoje; spočinutí

72) CSI.: úlovek; leč církevní Otcové Theodoret, Zlatoust i filologové tomu dávají význam: stůl, pokrm všeho druhu. U Theodoreta: daruji hojnost všeho dobrého.

73) Blahoslovením požeňnám

74) Kněžstvo

75) Jak kněží, tak i těm, za něž se budou modlit, daruji spasení, jako se dává oděv.

76) Ctihodní

77) Myslť se – Spasitel, který vzejde z rodu Davidova; Luk 1,69.

78) Svícen

79) Mesiáši, Kristu

80) Aby osvítil ty, kteří jsou ve tmě a ve stínu smrti; Luk 1,79.

81) Zaskučje se

82) Posvěcení, svatyně, ř. „agiasma“ – jež daruje posvěcení celému lidstvu. „Církví po celé zemi i na moři, jež od Krista přijala prameny posvěcení“ (Theodoret). Tj. z Davida vzejde Kristus, který udělí svatost celému lidstvu. V hebr. „nizro“, tj. Nazorej, viz Matouš: „Nazorejským nazván bude“ (2,23).

83) V Bohem inspirované myslí Žalmistové se spojují zaslíbení Hospodínovo o prvním chrámu a o potomku Davidově – Mesiáši (2.Král / 2.Sam / 7. kap.) s nadějami na druhý chrám, narození Mesiáše v Betlémě, městě Davidově a mesiášskou spásu a posvěcení všeho lidstva. První i druhé chrám jsou jen předobrazy pravého Chrámu a Archy Svatyně – Boží Matky a sloužily jako příprava novozákonního osvětlení celého lidstva.

Žalm 132. (nově 133.)

Píseň stupňová

Hle, jaké dobro a jaká útěcha⁸⁴, tam kde bratří žijí svorně⁸⁵!⁸⁶ Jako myro⁸⁷ na hlavě, kanoucí až na bradu⁸⁸, bradu Áronovu, stékající až na lem⁸⁹ jeho roucha. Jako rosa hermónská⁹⁰, jež se snáší na hory sionské. Neboť tam⁹¹ odevzdal⁹² Hospodin požehnání a život na věky.

Žalm 133. (nově 134.)

Píseň stupňů

Nuž dobrořečte nyní Hospodinu všichni služebníci Hospodinovi, stojící v chrámu Páně, v nádvořích domu Boha našeho. Za noci vztahujte ruce své ke svatyni⁹³ a dobrořečte Hospodinu. Se Sionu ti⁹⁴ požehna⁹⁵ Hospodin, který učinil nebe i zemi.

Sláva ...

Po 18. kathismě: **trojsvatou píseň** (až po Otče náš)

a poté tropary tyto (hlas 2.):

Dříve, než mne souditi budeš, Hospodine můj, dej mi, Pane, obrácení a napravení mnohých hříchů mých; dej mi dojetí duchovní, abych zapěl k tobě: Milosrdný⁹⁶, lidumile, Bože můj, spasíš mne.

Sláva ...

Nemyslícím dobytčatům připodobnil jsem se já, marnotratný⁹⁷, přidruživ se k nim; daruj mi obrácení, Kriste, abych přijal u tebe milost velikou.

84) Krása, příjemnost, libost

85) Pospolu

86) Jiné znění: Mnoho je dobrého, mnoho je příjemného, leč nejlepší je, když bratří žijí spolu.

87) Výborrný vonný olej

88) Vous

89) Z ovčí kůže (nebo srsti) udělané lemování na kraji oděvu, poblíž šíje; vrchní ozdobný límeček.

90) Hora Hermón – ostroh libánský, na severu Palestiny

91) V pokojném životě na Sionu (Theodoret, Athanasij, Zlatoúst).

92) Slibil darovat

93) Ke svátostem. S modlitbou se obračete tváří k chrámu, jak to očekával Šalomoun (3.Král 8,47 / 1.Král 8,48) a vykonal Daniel (Dan 6,10).

94) Každého, kdo se modlí k Bohu.

95) Požehnejž

96) Blahodůšný

97) Nevěrný, smilný

I nyní ...

Neodvracej tvář svou, Bohorodice, ode mne, prosíčího tebe, ale jako milosrdná Matko slitovného Boha pospěš obdarovat mne obrácením dříve, než bude konec; abych zachráněn jsa tebou, Paní moje, opěvoval tebe jako Vládkyňi svou, spasení a naději moji nezahanbitelnou.

Hospodi, pomiluj (40 krát) a modlitba:

Pane, ve svém rozhorlení mne neusvědčuj, ani mne hněvem svým netrestej. Vládce, Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, smiluj se nade mnou, hříšným, ubohým⁹⁸, nahým, lenivým, nedbalým, svárliivým⁹⁹, bíd-ným¹⁰⁰ marnotratným¹⁰¹, cizoložníkem, sebeprznitelem¹⁰², s muži obcujícím, poskvrněným, smilným¹⁰³, nevděčným, nemilosrdným, krutým¹⁰⁴, opilcem, svědomím šíraným, bezcharakterním¹⁰⁵, nedůvěřivým, neodpo-vědným¹⁰⁶, nehodným tvé lidumilnosti, hodným veškerého trápení¹⁰⁷, pekla a muk. Avšak, Vykupiteli¹⁰⁸, nevydávej mne ani pro takové množství provinění mých velikému soužení, leč smiluj se nade mnou, neboť jsem sláb duší i tělem, rozumem¹⁰⁹ i myšlenkami¹¹⁰. Spasíš mne, nehodného, sudbou, kterou (ty jediný) znáš, na přímluvy přečistě Vládkyňe naší, Bohorodice, a všech svatých svých, kteří se ti od věků zalíbili, neboť blahoslaven jsi na věky věkův. Amen.

2. (upravené) vydání, tj. verze 2.0 (Jihlava, březen 2003)

-
- 98) Chudým
 99) Vyhledávajícím rozepře
 100) Něžšastným, prokletým, hříšným
 101) Prostopášníkem, nevěrným, zhýralým, smilníkem
 102) Sebe ukájejícím; ř.: malachos; lat.: mollis; viz 1. Kor. 6,9
 103) Zhýralým
 104) Zaturzělým
 105) Bez tváře, podoby
 106) Nemažícím odpovědi
 107) Mučení, trýzně
 108) Vysvoboditeli
 109) Myslí, vědomím
 110) Myšlením